

همایش گنگور تیرماه

بخش دوم

مبحث آرایه ها - علیرضا احمدی
سال ۱۴۰۳

آرایه های بیت زیر کدام اند؟
 ای که از سرچشمه نوشت برفت آب نبات / مرده مرجان جان افزای توست آب حیات

(۱) تلمیح . تشبیه . ~~حسن تعلیل~~ . کنایه

(۲) ایهام تناسب . ~~اسلوب معادله~~ . استعاره . ~~لف و نشر~~

(۳) جناس تام . تشبیه . ایهام . ~~حسن تعلیل~~

(۴) تشبیه . استعاره . جناس . واج آرایه

استعاره
 نبات + مرده

لب لب نبات لب آب حیات

ماده خوشبر که از ناف آهو به دست می آید .
 آرایه های بیت زیر کدام اند؟

مشک را سودای زلفش خون به جوش آورده است / بی سبب خون جگر در ناف آهو بسته نیست

(۱) ایهام ، استعاره ، تشبیه ، حسن تعلیل

(۲) واژه آرایه . ~~اسلوب معادله~~ ، مراعات نظیر ، استعاره

(۳) ایهام ، مجاز ، تشبیه ، کنایه

(۴) کنایه ، تضاد ، تکرار ، ~~اسلوب معادله~~

سودا ← علق = دیوانگی شود
 سودا ← بیاهی
 سودا ← معامله

ش هزاده ارمنی

گوارا

آرایه های بیت زیر کدام اند؟

کوهکن گه یک عمری داشت غصه شیرین / روی او ندید آخر داد جان شیرین را

(۱) مجاز - جناس - ایهام تناسب - حسن آمیزی

(۲) ~~پارادوکس~~ - تلمیح - کنایه - واژه آرایه

(۳) حسن تعلیل - جناس تام - ایهام - تلمیح

(۴) ~~حسن آمیزی~~ - تلمیح - کنایه - ~~تناقض~~

صحنه بازی
 طعم گوارا
 بانوی ارمنی

جان: استعاره مصرع از بار

آرایه های بیت زیر کدام اند؟

دهن → دست ساز ✓
عدت و عقی

جانا دل من چون دهن تنگ تو تنگ است / پشتم ز خیال شر زلف تو چو چنگ است

عقل و واقعی

مجاز از ص زلف

مجاز از کل وجود بار

(۱) ایهام تناسب، استعاره مصرحه، مجاز، واژه آرایه

(۲) تشبیه بلیغ استنادی، جناس، اسلوب محاذله ایهام

(۳) مراعات نظیر، واج آرایه، اسلوب محاذله، تشبیه

(۴) کنایه، سجع، حسن تعلیل، لف و تشتر

در کدام بیت مجاز بیش تر وجود دارد؟

در کدام بیت مجاز بیش تر وجود دارد؟

(۱) حلقه فتراک می گردد به قصد خون ما / دست اگر در حلقه زلف معنبر می زنیم

(۲) لب بسته ما بی خبر از راز جهان نیست / بسیار بود حرف کسی را که زبان نیست

(۳) می توان روز محشر شد شفیع عالمی / ناله امروز اگر فردا به قریادم رسد

(۴) گر رفته باشم زین جهان بازآیدم رفته روان / گر همچنین دامن کشان بالای خاکم بگذری

در کدام بیت شاعر از تشبیه و پارادوکس بهره برده است؟

(۱) صوفی مجلس که دی جام و قدح میشکست / باز به یک جرعه می عاقل و فرزانه شد

(۲) به یاد شمع رخت آهی از دلم سر زد / که در دل شب تاریک روشنایی داد

(۳) تو خامه دو زبان بین که حال درد فراق / چگونه شرح دهد با زبان ببریده

(۴) طالع نگر که کشت امیدم ز آب سوخت / در کشوری که برق هوادار خرمن است

هفته به پارادوکس

در شعر نیمایی، زیر چند «تشبیه» به کار رفته است؟

سال میان دو پلک را / ثانیه هایی شبیه راز تولد / بدرقه کردند / کم کم در ارتفاع خیس ملاقات /

صومعه نور / ساخته میشد / حادثه از جنس ترس بود.

(۴) پنج

(۳) چهار

(۲) سه

(۱) دو

در کدام گزینه دو تشبیه و یک استعاره وجود دارد؟

استعاره از موانع
استعاره از خوشی

- (۱) پشت چون آینه بر دیوار حیرت داده ایم / واله خار و گل این باغ و بستانیم ما
(۲) در چمن نرگس سرمست خراب افتاده ست / زانکه اندر قدح لاله مدام است امروز
(۳) دل عشوه می فروخت که من مرغ زیرکم / اینک فتاده در سر زلف چو دام اوست
(۴) جاها ز دام زلف چو بر خاک می فشاند / بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو

صحت دارد / غلط است
کدام گزینه دارای یک ایهام و بیشترین تشبیه است؟

- (۱) اگرچه زان لب شیرین جواب تلخ دهند / ولی به گاه شکر خنده جان شیرین اند
(۲) چون توانم که دل از مهر رخت بگیرم / زان که چون صبح به آه سحر ت یافته ام
(۳) آب تلخ است مدام چو صراحی در حلق / تا تو یک روز چو ساغر به دهن بازایی
(۴) چو لاله بود چراغم به جست و جوی تو در دست / ولی به باغ تو دور از تو داغدار تو بودم

از تو دور باد / حال به خاطر دوری از تو

کدام بیت فاقد «استعاره و دارای تشبیه و جناس» است؟

- (۱) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای / نصیحت همه عالم به گوش من باد است
(۲) عرض حاجت در حریم حضرتت محتاج نیست / راز کس مخفی نماند با فروغ رای تو
(۳) پری رویا چرا پنهان شوی از مردم چشمم / پری را خاصیت آن است کز مردم نهان باشد
(۴) در اندیشه ببستم قلم و هم شکستم / که تو زیباتر از آنی که کنم وصف و بیان

آن ناشناخته است / آن + صفت = فاعل استعاره

در کدام بیت، تشبیه و استعاره مشهود است؟

- (۱) آن سه چرده که شیرینی عالم با اوست / چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست
(۲) میل خوبان نه من بر سر و پا دارم و بس / کیست آن کاو به رخ سرو قدان مایل نیست
(۳) رمل تو در چشم من باده بود در قدح / مهر تو در جان من کنج بود در خراب
(۴) شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر / کاین سر پر جوس شود خاک در سرای تو

هدی

مجاز از تشبیه

آرایه های «لف و نشر»، کنایه، موازنه، مجاز و ایهام» به ترتیب در کدام ابیات آمده اند؟
 (الف) به تیرگی و درازی شبی چو دوش ندیدم / اگرچه زلف تو از دوش بگذرد به درازی
 (ب) محنت امروز فردا جمله راحت میشود / اشک خونین آب صحرای قیامت میشود
 (ج) گه مشک میفشاند بر مه ز گرد موکب / گه ماه می نگارد در ره ز نعل مرکب
 (د) آه دل و اشک دیده ام دارد / خاصیت برق و فیض باران را

(ه) از رخ آویخته ای هر طرفی زلف به خم / تا بری گوی دل خلق به چوگانی چند

۱) د - ه - ج - الف - ب
 ۲) الف - د - ب - ه - ج
 ۳) الف - ه - د - ب - ج
 ۴) د - ه - ج - ب - الف ✓

در کدام گزینه آرایه های «استعاره، حسن، تعلیل، کنایه، جناس و اسلوب معادله» به ترتیب یافت می شوند؟

(الف) تو مرا کشتی و خدای نکشت / مقبل آن کز خدای گیرد پشت

(ب) بوی گل در عذرخواهی از چمن بیرون دوید / باغبان گر بست بر رویم در گلزار را

(ج) وقت بی برگی شود گوهرفشان از اشک تاک / تنگ دستی مانع ریزش نگردد جود را

(د) بر برگ گل به خون شقایق نوشته اند / کان کس که پخته شد می چون ارغوان گرفت

(ه) گرت اندیشه میباشد ز بدگویان بی معنی / چو معنی معجری ببرند و چون اندیشه پنهان آی

۱) د - ج - ب - الف - ه
 ۲) ب - د - الف - ج - ه
 ۳) ب - الف - ه - ج - د
 ۴) د - ب - الف - ه - ج ✓

آرایه های مقابل همه ابیات درست است؛ به جز....

فروق
تفاوت

(۱) پنبه را دانی چرا مینا دهد بر فرق جای / هر که سر می کشان پوشیده جایش بر سر است
(حسن تعلیل - جناس همسان)

(۲) شوق تا باقی است ننشیند به دل هرگز غبار / گرد ننشیند بر اخگر شعله تا در مجمر است
(اسلوب معادله - استعاره)

(۳) پیش از اینت پیش از این اندیشه عشاق بود / مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود (جناس - مجاز)

(۴) کارها رو در گشایش همچو گل آورده است / بستگی مانند قفل از خانه دل بر در است
(تشبیه - تضاد)

آرایه های مقابل همه ابیات درست اند؛ به جز....

(۱) بی گناهی کم کناهی نیست در دیوان عشق / یوسف از دامان پاک خود به زندان میشود (حسن تعلیل - پارادوکس)

(۲) بلبلم لیک چو گل عهد ببندد با زاغ / من دگر با چه دلی لب به سخن باز کنم استعاره - ایهام تناسب)

(۳) در معرکه عشق تو عقلم سپر افکند / کان حمله که او آرد رستم نپذیرد (تضاد - تشخیص)

(۴) یک چند بود لاله و گلنار همیشه / تو لاله زلب داری و گلنار ز رخسار (تشبیه - تناسب)

آرایه های روبه روی همه ابیات «کاملاً» درست است؛ به جز:

(۱) در راه بتان که صلحشان باشد جنگ / تا چند خروشم چو جرس از دل تنگ؟ (پارادوکس - مجاز)

(۲) تویی آن شمع که هر شام ملائک تا صبح / در هوای تو پر و بال چو پروانه زدند (ایهام - تشبیه)

(۳) میکشم جوری از آن نرگس فتان که می پرس / می خورم خونی از آن غنچه خندان که می پرس (استعاره - موازنه)

(۴) در وصف لعل دلبر شیرین بیان ما / شاخ نبات گشت زبان در دهان ما (استعاره - حس آمیزی)

آرایه های مقابل همه ابیات کاملاً درست هستند؛ به جز ....
 (۱) شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان / که به مژگان شکند قلب همه صف شکنان
 (تشبیه، ایهام)

(۲) بدان سان سوخت چون شمعم که بر من / صراحی گریه و بریط فغان کرد
 (استعاره، حسن، تعلیل)

(۳) سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر / هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست
 (تشبیه، مجاز)

(۴) در سخن مخفی شدم مانند بو در برگ گل / هر که خواهد دیدنم گو در سخن جوید مرا
 (پارادوکس، تشبیه)

آرایه شاخص هر بیت به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) به امید چکیدن دست و پای میزند اشکم / تنزل در نظر معراج باشد همت دون را

ب) دایم از تنگدلی سر به گریبان باشد / هر که چون غنچه در این باغ به زر پردازد

ج) خامشی دریا و گفت وگو خس و خاشاک اوست / پاک کن از خار و خس این بحر گوهر خیز را

د) در خم زلف تو آویخت دل از چاه زنج / آه کز چاه برون آمد و در دام افتاد

(۱) پارادوکس، جناس، اسلوب معادله، تشبیه

(۲) تشبیه، استعاره، مجاز به علاقه شباهت، لف و نشر

(۳) جناس، تشبیه، استعاره، ایهام

(۴) اسلوب معادله، کنایه، حسن تعلیل، جناس